

Po stopách svérázného aviatika

Létající švec Konrad Püschner je rodákem z Podbořan!

Přestože první letadlo těžší vzduchu, konstrukce bratří Wrightů, vzletlo už v roce 1903, ještě dlouho poté si lidé mysleli, že létat je možné jen lidskou silou. Ta víra byla v nich zakořeněna tak pevně, že pokusů o sestrojení čehosi, coby vzdáleně připomínalo ptačí křídla, ani později neubývalo.

V živé paměti mám jakýsi historický filmový dokument, v němž se mužs přidělanými látkovými křídly vrhá z ochozu Eiffelovky, aby se vzápětí vydal volným pádem k zemi. Případlo mi to tak neskutečně,

že jsem dlouho nemohl uvěřit, že ten člověk prostě zemřel.

Pro další příklady nemusíme chodit daleko. Jeden z nich je spojen právě s naším regionem. Odehrál se totiž v listopadu 1908 v Ústí

nad Labem. Z jeho objevů děčíme ústeckému archiváři Vladimíru Kaiserovi, který detailně pročítal dobové ústecké noviny Aussiger Sonntagsblatt z 21. listopadu 1908: „V Ústí nad Labem v ulici U jeptišek č. 33 poblíž arciděkanského kostela žil a provozoval svou živnost na počátku století švec Konrad Püschner. Ačkoli ševcování mu stěžilo zajistit obživu, neustále sledoval všechny objevy v oblasti letectví.

V roce 1908 se rozhodl sestrojiti vlastní létací stroj pracující na principu ptačího letu, což v té době byl už značně překonaný názor. V dílničce na dvoře po nocích zhotovoval stroj, jímž chtěl pokorit vzduch. Koncem září byl stroj hotov a Püschner se rozhodl na sv. Václava uskutečnit své lety na Mariánské skále. Dvaatřicetiletý adept letectví za četné asistence místních kluků a senzacechtivého obecnstva vynesl svůj stroj v podobě draka se dvěma mávacími křídly na Mariánskou skálu.

Püschnerův létací stroj byla železná konstrukce potažená plátnem. Na poli

poblíž zaniklé kaple se Püschner připoutal pevně ke stroji a za velkého halasu diváků se rozeběhl prudce po poli. Přitom zuřivě mával křídly. Stroj se kupodivu vznesl, krátce plachtil, ale hned připoryvu větru dopadl tvrdě na zem.

Püschner své pokusy ještě několikrát opakoval, ale nebohý vynálezce si po několika krátkých skocích natloukl nos. Püschner proto čekal na bezvětrí. Učinil ještě jeden rozběh doprovázený zakrátko pádem na zem, při němž vítra křovil létací stroj vážně poškodily, takže Püschner svých pokusů zanechal. Neúspěch svého leteckého pokusu Püschner zdůvodňoval svou chudobou, jeho přístroj vážil 15 kilogramů díky železnému kostře a vynálezce neměl prostředky na zakoupení hliníkových trubek, kterými by snížil váhu svého stroje na 7 kg.“

Neúspěšný vynálezce se rozhodl ve svých pokusech pokračovat, o nich však nemáme dochovány žádné zprávy.

V roce 2001 vypsalo město Ústí nad Labem literární soutěž „Po stopách Konrada Püschnera“. Pilní studenti tehdy psali povídky, jak to asi v dobách jeho leteckých pokusů vypadalo. A snažili se také dopátrat podrobnějších informací o Püschnerově životě.

V knize udělení domovského práva pro město Ústí nad Labem pak objevili věc, která je pro nás důležitá: Konrad Püschner se narodil 14. listopadu 1865 v Podbořanech. Rozvedený a opuštěný pionýr ústeckého létání zemřel téměř osmdesátiletý v ústecké nemocnici na infarkt myokardu 4. srpna 1945. **David Hertl**

Dvaatřicetiletý adept letectví za četné asistence senzacechtivého obecnstva vynesl svůj stroj se dvěma mávacími křídly na Mariánskou skálu. Stroj se kupodivu vznesl a dokonce krátce plachtil.

Všehochuť z přelomů let

aneb mládež se na ulicích bujně klouzala, dospělí tvrdě padali

Konec kalendářního roku a první hodiny měsíce ledna jsou obdobím, kdy se toho tak říkájící mnoho neděje, až snad na nějakou tu kocovinu a nechuť. Přesto v kronikách někdy nalezneme zajímavé zápisy, vztahující se právě k oněm dnům mezi 23. prosincem a 2. lednem. Není tomu jinak ani v případě bývalého svobodného královského města Loun.

*** Vydařená fraška o Kocourkovu**

V prosinci let 1821 a 1822 i v lednu 1823 panovaly tak kruté mrazy, že zmrzlo mnoho lidí. Koncem roku 1821 byly ještě k tomu viděny „čtyři ohnivé koule s nebe padající“ a na sv. Štěpána 1824 mnozí ve městě pocítili otřesy země! Naproti tomu je zaznamenáno, že ve dnech 26. – 29. prosince 1852 byly „krásné jarní dny“.

Méně radostné sdělení k nám přichází z konce roku 1855, kdy se ukázalo, že lounští stárkové v mlýnech na Ohři velmi drze šidili zákazníky na mouce. Dnem 1. ledna 1857 zase vešlo v platnost nařízení zdejšího okresního úřadu, dle něhož měla být nadále dodržována policejní hodina, stanovená na chvíli, kdy hodiny na radnici ukazovaly přesně šedesát minut před půlnocí.

Ještě horším novoročním darem ovšem byl císařský patent z Nového roku 1861, kterým kromě již povinných daní z pozemků, domů a výdělků, byla zavedena ještě daň z příjmu, včetně dalších „drobných“ poplatků. Na Silvestra téhož roku dávala lounská ochotnická společnost Šalanda v hostinci U Rybářů vydařenou frašku s názvem Rekrutýrka v Kocourkově. Nepochybuji, že obě tyto události z roku 1861 v určitém ohledu mohou leccomu připomínat něco ze současnosti...

*** Zbrklý policista a tři hříšníci**

Den po Novém roce 1873 byl slavnostně otevřen provoz na Pražsko-duchcovské železnici, a to pro nákladní vlaky ze Slaného do Mostu (zdá se, že ČD by nejraději také provozovaly pouze nákladní dopravu!). Architektonicky zajímavá budova České, původně však Městské spořitelny na Mírovém náměstí je většinou z nás dobře známou. Než byla koncem dvacátých let minulého století dokončena, živilo tento peněžní ústav v různých provizoriích. Také 1. ledna 1873, tedy bezmála deset let od svého vzniku, se Spořitelna města Loun ocitla v jednom z takových provizorií: své kanceláře toho dne otevřela v přízemí chátarajického domu čp. 36 U Trilip, kam se přestěhovala z domu lounského měšťana Göhla.

Zajímavý údaj nacházíme ve výsledcích sčítání lounského obyvatelstva, provedeného k 1. lednu 1881. Kromě jiného se totiž zjistilo, že ve městě žilo 5561 osob, z nichž pouze tři lidé patřili do kategorie „rozvedený/á“.

Tito tři hříšníci představovali, podržte se, jen 0,054 % všech obyvatel města. Kde ze ty loňské sněhy jsou!

Ještě že se o dnešním veliteli městských strážníků nedá říci to, co se zjevnou ironií zapsal kronikář ke dni 29. prosince 1883: „...policejním rotmistrem zvolen

Leo Gutwirth, bývalý hornický úředník z Rakovníka; pro zbrklost jeho nelze volbu tu považovati za šťastnou...“.

*** Einstein kudrnatěl občanům závitý**

Ale nahlédneme také do století dvacátého. V prosinci 1921 téměř celý měsíc v Lounech sněžilo a mrzlo, až to praštělo. Pamětník zapsal, že ve svažitě Žižkově ulici si děti udělaly sáňkovací dráhu, přičemž ostatní mládež „se na ulicích klouzala a dospělí padali“.

Mezi kulturními událostmi roku 1922 hrál významnou osvětovou roli film o Einsteinově teorii relativity. Dne 31. prosince byl promítán v místním kině s dnes již zapomenutým názvem Bio invalidů. Kronikář produkci komentoval slovy: „Lituji, že jsem nemohl (film) navštívit, neboť filmem vysvětlovati teorii tak strašně abstraktní jistě jest věcí úžasně těžkou; pochybuji, že tomu někdo z prostých diváků rozuměl, i když jednalo se o základy její...“.

Přiznávám, že věci teorie relativity také nejsem nijak pevný v kramflecích, ale oceňuji, že takový naučný film spatřil světlo světa již před více než osmi desetiletími!

Ti, kteří filmu porozuměli i ti, kteří neporozuměli, se patrně nakonec hojně sešli se svými přáteli v lounských osvětných. Kronika totiž říká, že „...Sylvestr, rozumí se, byl zase hlučný, trvaje až do rána na Nový rok téměř ve všech hostincích, zejména v kavárně Slavii...“.

Koncem roku 1924 řešila lounská městská rada stížnosti na nepřístojnosti při pohřbech. Jednalo se o projevy nevhodné zvědavosti

a dotěrnosti veřejnosti. S tím bylo lze sotva co dělat, a tak radní vydali alespoň zákaz vjíždění kočárků s dětmi do areálu hřbitova!

*** Svítící vánoční strom s tradicí**

Roku 1926 byl „po dánském zvyku“ poprvé na náměstí vztyčen vánoční Strom republiky, opatřený barevným elektrickým osvětlením a výzvou ke sbírce na chudé děti. Kronikář zhodnotil výsledek celé akce slovy: „Výzvy k darům se však nesetkaly s větším ohlasem než obvykle a strom se netěšil obzvláštní pozornosti občanů. Bylo proto nále od stavění vánočního stromu upuštěno.“ Dnes se vánoční strom pozornosti občanů těší, jak je tomu s dary, nevím.

Téhož roku před Štědrým večerem zavítala do města parta pobertů (krásný český výraz poberta ráda používá dnes i lounská policejní mluvčí!), a sice dva muži a dvě ženy. Podařilo se jim otevřít výkladní skříň zlatníka Kosmaty a obchodu plateným zbožím firmy Nedbal. Při pokusu dobýt se do skříně se zbraněmi firmy Bystřický „byli však lupiči zpozorováni a zatčeni“. Ale to jsme již v době před nějakými osmdesáti lety, což není až tak dávno.

Atak si jen připomeňme, že zima 1927/1928 se vyznačovala velkým náledím. Letos, osmdesát let poté, to zatím na nic podobného nevyžadá, ale kdo ví? Přejí vám všem hezké prožití svátků vánočních a hodně zdraví, úspěchů a radosti ze všeho, co život přináší. A nezapomeňte: historia magistra vitae est! Což vlastně znamená, že všechno už tady jednou bylo!

Antonín Hlušík

Veležravý veleměkkýš... Proslulý veležrak sudetohusitský, nalezený koncem 15. století při těžbě kamene na opravu lounských hradb v dobroměřických řasákových lomech. Jedná se o zkamenělinu schránky výhradně dolnooháreckého křídového plže vegetariána, živícího se v době před 70 milióny let řasami, vlákninou a chlorofylem. Toto monstrum o velikosti kola od žebřířáku by bylo schopné spořádat všechno seno nebo řepný chrást z roční produkce průměrného selského hospodářství. A to bez mrknutí oka, neboť předmětný měkkýš, oči nemaje, slepě žral, co mu přišlo před budku. Ještě že vyhnul, neboť při jeho apetitu by dnes sežral trávu, vojtěšku i dřeviny v okolí Dobroměřic, Obory, Blšan a Chlumčan (nevýjimaje ani vinici páně Liederahausovu!). Fosílie není k nalezení, zachovala se jen tato fotografie, pořízená neznámým lounským geologem a badatelem v oboru druhohorní racionální výživy. **(bjh)**

O tempora, o mores

Konšel využíval nevinného dítěte...

Při pořádání sbírky historických fotografií v Oblastním muzeu Louny byl objeven snímek malého chlapce, poslušně pózujícího u zkamenělého kmene mohutného třetího horního jehličnanu, vykutaneho v hlubokém a těsném kanalizačním výkopu. Odpovědný muzejní kurátor, šokovaný takovým nepokrytým využíváním nevinného dítěte k nelehké havířské práci, si však s fotografií věděl rady.

Pečlivá a trpělivá analýza podob, oblečení, botiček a zejména kladiva v chlapečkově drobné ruce prokázala, že se jedná o potomka dobře známého příslušníka Aeskalupova cechu, lounského rodáka a odnedávna i člena městské rady. Pan konšel, vlastním povoláním zručný manipulátor sterilními a zhusta pouze jemnými chromovanými nástroji, je totiž zároveň vášnivým sběratelem nerostů a provozovatelem (konkurenčního!) muzea mineráliemi naculých dřev a polodrahokamů. Ke své opulentní sbírce, jen zčásti

vystavené v adaptované hradební baště, ovšem, zdá se, přišel i za přispění levné pracovní síly dětí. Aby neutrpěly jeho citlivé ruce, muselo robátko na pomoci těžkých nástrojů, svíraných útlými prstíky, dobývat vneřidka klaustrofobním prostředím všelijaké hříčky přírody. A to vše pro tatíčkovu potěšení!

Se svým osudem zjevněji již smířený chlapec dnes v muzeu je dnes dospělým mužem, který si nepřeje být jmenován. Domníváme se, že není nutné jmenovat ani jeho někdejšího trýznitele. O tempora, o mores, to jsou dneska časy! **(djh)**

Mrzutý tvor si dupl...

Část jádra z geologického vrtu Lnf - 35 (Foukalka), vykazující následky drobné epizody v dějinách Lounskaz doby před 65 324 915 lety, 3 měsíci a asi čtrnácti dny. Trhlina a kaverny v jemnozrnném vytržidném pískovci naznačují, že na druhohorní mořské pláži v blízkosti dnešního železničního přejezdu si v uvedené době dupl nějaký velký tvor. Z povahy a průběhu trhliny pramení všeobecné podezření, že se jednalo o vzteklé nakročení nevrleho podkrušňohorského veleještěra Agarosaurus submontaneus, odborníky poeticky nazývaného „mrzutý foukýš z Foukalky“. Koho případně tato obluda v osudný okamžik zašlápla, není dosud známo (vyhledávací vrt v blízkém okolí nálezy by stály celý majlant!), ale specialisté na fosilní hmyz mají podezření, že mohlo jít o dotěrnou blechomrchu přímořskou. **(cjh)**

